

У Х В А Л А
ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини сьомої статті 208 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України „Про Регламент Верховної Ради України“, Постанови Верховної Ради України „Про призначення Денісової Л.Л. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини“

м. К и ї в
29 серпня 2018 року
№ 50-у/2018

Справа № 1-220/2018(2758/18)

Велика палата Конституційного Суду України у складі суддів:

Шевчука Станіслава Володимировича – головуючого, доповідача,
Головатого Сергія Петровича,
Городовенка Віктора Валентиновича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Колісника Віктора Павловича,
Кривенка Віктора Васильовича,
Лемака Василя Васильовича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича,
Мойсика Володимира Романовича,
Саса Сергія Володимировича,
Сліденка Ігоря Дмитровича,

розглянула на засіданні питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини сьомої статті 208 Регламенту Верховної Ради України,

затвердженого Законом України „Про Регламент Верховної Ради України“ від 10 лютого 2010 року № 1861–VI (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14–17, ст. 133) зі змінами, Постанови Верховної Ради України „Про призначення Денісової Л.Л. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини“ від 15 березня 2018 року № 2344–VIII (Голос України, 2018 р., 17 березня).

Заслухавши суддю-доповідача Шевчука С.В. та дослідивши матеріали справи, Велика палата Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Суб'єкт права на конституційне подання – 45 народних депутатів України – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням розглянути питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини сьомої статті 208 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України „Про Регламент Верховної Ради України“ від 10 лютого 2010 року № 1861–VI зі змінами (далі – Регламент), відповідно до якого „рішення про призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини приймається Верховною Радою відкритим голосуванням більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради“, Постанови Верховної Ради України „Про призначення Денісової Л.Л. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини“ від 15 березня 2018 року № 2344–VIII (далі – Постанова).

Автор клопотання вказує на те, що „прийняття проектів законів та інших актів парламентом має здійснюватися в межах і спосіб, визначених не тільки Конституцією України, але й Регламентом Верховної Ради України“, „порушення парламентом процедури прийняття законів (інших актів), яка встановлена Регламентом Верховної Ради України та іншими законами, має результатом підрив легітимності прийнятого акту“.

Суб'єкт права на конституційне подання стверджує, що розгляд та прийняття парламентом Закону України „Про Конституційний Суд України“

від 13 липня 2017 року № 2136–VIII (далі – Закон № 2136) у частині внесення змін до статті 208 Регламенту, а також Постанови відбулося з порушеннями конституційної процедури їх розгляду та прийняття. У зв'язку з цим народні депутати України вважають, що положення частини сьомої статті 208 Регламенту не відповідає частині другій статті 6, частині першій статті 8, частині другій статті 19, частині третій статті 55, частині першій статті 89 Конституції України, а Постанова – частині другій статті 6, частині першій статті 8, частині другій статті 19, частині третій статті 55 Основного Закону України.

2. Велика палата Конституційного Суду України, розглядаючи питання про відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з постановленням Другою колегією суддів Першого сенату Конституційного Суду України Ухвали від 26 червня 2018 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пунктів 2, 3 статті 62 Закону № 2136, виходить з такого.

2.1. У Конституції України визначено, що порядок роботи Верховної Ради України встановлюється Конституцією України та Регламентом (частина п'ята статті 83); закони та інші акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності (частина перша статті 152).

Згідно із Законом № 2136 у конституційному поданні щодо конституційності акта (його окремих положень) зазначаються акт (його конкретні положення), що належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити акт (його окремі положення), а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності акта (його окремих положень) (частина третя статті 51).

Відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України критерієм визнання актів неконституційними, зокрема, може стати

порушення саме тих процесуальних вимог їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності, які встановлені Конституцією України, а не іншими правовими актами; системний, грубий характер порушення конституційної процедури розгляду й ухвалення нормативного акта, а також істотний вплив цього порушення на остаточний результат його ухвалення є підставою для визнання цього акта неконституційним (абзац другий пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 12 липня 2000 року № 9-рп/2000, абзац одинадцятий пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 28 лютого 2018 року № 2-р/2018, абзац перший пункту 14 мотивувальної частини Рішення від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018).

Неконституційність положення частини сьомої статті 208 Регламенту народні депутати України аргументують тим, що розгляд проекту Закону України про Конституційний Суд України (реєстр. № 6427-д), за яким передбачалося викласти статтю 208 Регламенту у новій редакції, відбувся лише на підставі висновку Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя, хоча питання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини є предметом відання Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин. Крім того, автори клопотання наголошують, що Голова Верховної Ради України, підписуючи Закон № 2136, не розглянув письмових зауважень народного депутата України Юзькової Т.Л., у яких зазначалося, що при розгляді проекту зазначеного закону її поправки за № 524 та № 528 не були озвучені та не були поставлені на голосування.

Аналіз конституційного подання дає підстави для висновку, що народні депутати України не навели доводів стосовно порушення саме конституційної процедури розгляду, ухвалення або набрання чинності Законом № 2136 у частині внесення змін до статті 208 Регламенту, а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності частини сьомої статті 208 Регламенту, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 3 статті 62 Закону № 2136 – невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Законом № 2136.

2.2. У конституційному поданні народні депутати України також наголошують, що внаслідок прийняття Закону № 2136 виникла суперечність між нормами частини сьомої статті 208 Регламенту та частини другої статті 5, частини третьої статті 6 Закону України „Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини“, які по-різному регулюють процедуру голосування за призначення на посаду та звільнення з посади омбудсмена парламентом.

Велика палата Конституційного Суду України вважає, що народні депутати України, стверджуючи про неконституційність оспорюваного положення Регламенту через порушення процедури внесення змін до статті 208 Регламенту згідно з Законом № 2136, фактично ставлять питання щодо визначення способу голосування народних депутатів України за призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Відповідно до пункту 17 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить, зокрема, призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Водночас в Основному Законі України не закріплено порядку здійснення такого призначення чи звільнення, а також способу голосування народних депутатів України при розгляді цих питань. Відтак зазначене є предметом нормативного регулювання у законі.

Визначення способу голосування народних депутатів України за призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, усунення колізій і заповнення прогалин у законах з цього питання здійснюється Верховною Радою України у законодавчому порядку на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19 Конституції України), і не належить до компетенції Конституційного Суду України (ухвали Конституційного Суду України від 15 січня 2004 року № 1-у/2004, від 23 вересня 2008 року № 43-у/2008).

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 2 статті 62

Закону № 2136 – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2.3. Конституційний Суд України повноважний розглядати лише ті питання, які йому підвідомчі відповідно до положень статті 150 Конституції України та Закону № 2136.

Конституційний Суд України не розглядає питання щодо відповідності законам України актів Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, актів інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, крім випадків, передбачених пунктом 28 частини першої статті 85 та частиною другою статті 137 Конституції України (частина третя статті 8 Закону № 2136).

Неконституційність Постанови автори клопотання аргументують тим, що „парламент порушив вимоги Закону № 776/97-вр щодо строків здійснення процедури обрання Уповноваженого, порушив логічну послідовність встановлених законодавством етапів процедури, метою яких є забезпечення відповідності кандидата всім вимогам законодавства і, відповідно, забезпечення конституційного права людини на ефективний захист прав і свобод Уповноваженим“. Суб'єкт права на конституційне подання також стверджує, що зазначені законодавчі порушення призвели до обрання на посаду особи, „щодо якої не було здійснено перевірки на відповідність вимогам законодавства для зайняття посади станом на день голосування, а існуючі результати перевірки на день голосування втратили актуальність“.

За юридичною позицією Конституційного Суду України акти Верховної Ради України про призначення посадових осіб на посади та звільнення їх з посад розглядаються Конституційним Судом України за зверненнями суб'єктів права на конституційне подання щодо перевірки відповідності Конституції України (конституційності) цих правових актів за їх юридичним змістом та встановленій Конституцією України процедурі їх розгляду, ухвалення чи набрання ними чинності (наявність конституційних повноважень, конституційність підстав призначення на посаду, звільнення з

посади тощо) (абзац третій пункту 1 резолютивної частини Рішення від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002, абзаци третій, четвертий пункту 5 мотивувальної частини Рішення від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002).

Аналіз конституційного подання свідчить, що народні депутати України просять визнати Постанову неконституційною, оскільки, на їхню думку, її було ухвалено з порушенням положень Закону України „Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини“. Суб'єкт права на конституційне подання, не навівши доводів щодо порушення конституційної процедури розгляду, ухвалення або набрання чинності Постановою, фактично ставить питання про законність дій єдиного органу законодавчої влади в Україні при її прийнятті. Однак вирішення цього питання не належить до повноважень Конституційного Суду України.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктами 2, 3 статті 62 Закону № 2136 – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційному поданні; невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Законом № 2136.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 35, 50, 51, 52, 61, 62, 66, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 52 Регламенту Конституційного Суду України Велика палата Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини сьомої статті 208 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України „Про Регламент Верховної Ради України“ від 10 лютого 2010 року № 1861–VI зі змінами, Постанови Верховної Ради України „Про призначення Денісової Л.Л. Уповноваженим Верховної Ради

України з прав людини“ від 15 березня 2018 року № 2344–VIII на підставі пунктів 2, 3 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційному поданні; невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Законом України „Про Конституційний Суд України“.

2. Ухвала Великої палати Конституційного Суду України є остаточною.

**ВЕЛИКА ПАЛАТА
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**